

# Parosifa fain Pol-ke wi Efesus wia siisimomak

## Miimow opora

Pol Rom owowa-pa koorā ekap ikok wi Efesus parosifa fain wia siisimomak. Feenap maek, Mua Maneka-ke iinan ne miiw maa unowa Yeesus Kraiſ wapena-pa wiar wuami os-ke urufam-ikainok naek. Mua Maneka-ke ona teeria kema wia iikiroweya Kraiſ wameiya akena arep uroma, kema kuisow ikauk naek.

Mokomokoka opor unowa fain wia maakek, Mua Maneka-ke nia kemaleya Kraiſ opora wiar opap niam fiirimep teeria maneka kuisow arowen naek. Yeesus uuwowa neeke Mua Maneka-ke emeria mua wia aawinon. Ne ona iiriw opora maep koonowak nain ikoka maken akena wia opominon. Nain ilenowa naep Ewar Eliwa wia sesekomaya wiameiya ikua. Ne opor ara oko pun fain maek, wi Kristen teeria Kraiſ wameiya aremik, naapeya wi uroma, kema kuisow wuap Mua Maneka sira wiar ookuk naek.

---

**1** <sup>1</sup>Aria yo Pol eena Yeesus Kraiſ aposel nain-ke ni ona teeria Efesus-pa ikeman nain parosifa fain nia siisimomiyem. Ni o opora baliwep wiar opiman nain feenap nia maiyem. <sup>2</sup>Yiena Auwa Mua Maneka ne yiena Maneka Yeesus Kraiſ wi ikos nia saliwami nia asipiwkin ni kema sonom eliwa ikowen.

## Mua Maneka-ke owow iinan kekanowa i yiek

<sup>3</sup>I Mua Maneka unuma wiar fakerikua, eena yiena Maneka Yeesus Kraiſ Wiawi nain. I Kraiſ teeria-pa wiar ikemkun os-ke owow iinan epa yia fonomami saliwap yia moresarep-puomaya i eliwa ikemik. <sup>4</sup>Moram ona iiriw miiwa me onowa ikok yia nanikak, ni o wameiya eliw akena ikeka naep. Naeya i ona teeria kakeniw wiar ikok pina marew ona mokok epa-pa eliwa ikaiyen. <sup>5</sup>Ona yia kookalep iiriw ekerā yia nanikap-pueya ikemik. Ne i Yeesus Kraiſ opora wiar opamkun yia aaweya ona muuka wiar aremik. Ona kookalowa-pa naap yia onak. <sup>6</sup>Ona Muuka manek akena kookaliya nain kema suuwap i manek akena yia kemalep yia saliwak. O eena yia saliwowa kema eliw akena. Naapeya i nain kema suuwap unuma fakeriyen.

<sup>7-8</sup>O manek akena yia kemalep yia saliwowa kema manekiw ikok yia saliwowiw ikaiya. Ona amis maneka wame ookap feenap yia onomak. Kraisk-ke umep aka wiar orok nain-pa yia sesenareya yia aawep pina yiar iirarek. <sup>9</sup>Krais sesekowa nain iiriw ekeria kema-pa maep-puak. Iiriw eena kema maek nain ewur ariman me wuak, ne aakisa ona kookalep yia ofakowak. <sup>10</sup>Nain feenap, ona kema-pa iiwawun maep-puak nain ona epa pepekimok nain pepek ereya urufak-na anirak. Naeya Kraisk sesekak, os-ke owow iinan ne miiw maa unowa onamiaremi urufam-ikainok naep.

<sup>11</sup>Mua Maneka ona kookalowa-pa maa mauwa maiya nain onomakiya. Neemi iiriw ona kookalep yia nanikap-pueya i Kraisk ekima-pa ona teeria wiar ikemik. <sup>12</sup>Naeya i Yuuda kiikir Kraisk opora wiar miimap opap ookowa nain yia pepekimok, ikoka yena parin maneka kekanowa onaiya ikem nain anane efa kema suuwami unuma efar fakeram-ikauk naep. <sup>13</sup>Aria ni miiw oko oko teeria pun ni Yeesus Kraisk opor makena nain iiriw miimaman. Opor eliwa makena nain feenap, aakisa Mua Maneka-ke nia aawok. Ni nain miimap Kraisk opora wiar opap ona teeria wiar ekaman. Naeya Ewar Eliwa niamiya ikua, Mua Maneka ona iiriw maek naep. O niamiya ikua nain feenap, ni Kraisk teeria-pa wiar ikeman nain niam ilenam-ikowa-ke. <sup>14</sup>Ewar Eliwa i yiamiya ikaeya Mua Maneka epa eliwa yia fonap-puomak nain maa makena urufiyen. Ona maep koonowak nain naep arewap ikaiyen. Ne Mua Maneka yia aaweya ona wameiya eliw akena ikaiyen. O uwowowa kekanow maneka yia onomak nain wiar kema suuwap unum maneka fakeriyen.

### **Pol-ke Mua Maneka wi Efesus amisa wiinok naep farek**

<sup>15</sup>Aria yo opora feenap niar miimam, ni yiena Maneka Yeesus opora wiar opam-ikok Mua Maneka teeria emeria mua oko wia kookaliman. <sup>16</sup>Sira naap niar miimap iiwawow marew Mua Maneka faremi unuma wiar fakerami sira eliwa naakem-ikaiyem. <sup>17</sup>Ne ni baliwep naap ikeka naep yo anane Mua Maneka fariyem, yiena Maneka Yeesus Kraisk fariya nain, Auwa eena iinan akena unum maneka ne kekanowa onaiya ikua nain. O faremi nokaremkun os-ke woos eliwa niemi kema nia fookeya kema pukep ona opor kemena balisow akena wiar amisar-ikim-ikowen. Naeya o baliwep amisarowen. <sup>18</sup>Ne yo feenap naep Mua Maneka faremi fain pun nokariyem, ni kema puke-afurap o epa eliwa yia fonap-puomak nain baliwep akena wiar amisarowen. Ne epa eliw akena eena ona teeria yia wuomak nain wiimar makena urufiyen, ni naap maep naap kemaiw niam tuupam-ikaiman nain arewap ikowen. <sup>19-20</sup>Ne ni fain pun wiar amisarowen, i Yeesus Kraisk opor makena wiar opamkun ona kekanowa-pa manek akena yia asipiya. Mua Maneka kekanowa maa unowa iiwawun nomakek. Ona kekanowa nainiw Kraisk umep ikaeya iikirowak. Iikirowap owow iinan purupep ona aken ekeria-pa pokomowak. <sup>21</sup>Naeya miiw maa

kekanowa unowa ne wi saria mane-maneka ne wi anim onoma os-keriw iinan akena-pa wiar ikua. Ne aakisa wi mua unum onaiya ikemik nain os-ke unuma urup-afurap-ikua, ne ikoka epa kirep epa oko imenariya nain pun naap ikainon. <sup>22</sup>Ne Mua Maneka-ke woos mua wuami maa unowa o tepak-pa wiar wueya os-ke urufiya. Ne os pun ona teeria maneka woos mua wiar ikua. <sup>23</sup>Naeya i ona teeria-na o mia ara-ke. Naapeya ona, ne ona mia ara onaiya iiwawun irina kuisow. Ne miiw maa unowiya, iinan maa unowiya os-ke epa aawemi os-keriw ikaiya.

### I umep iikirap Krai wameiya ikemik

**2** <sup>1</sup>Aria ni iiriw sira samo-samora ne pina onam-ikeman. Naapeya ni umemi mesenalowa-ke. <sup>2</sup>Naap ikok ni miiw sira samora-pa yiwem-ikeman. Ne yiena inasina makena-ke naemi sira-sira onam-ikeman. Wi Mua Maneka opora mikikira iwimik nain wi inasina nain-ke kema wia mikam-ikaeya wi sira-sira onimik. Ne nis pun wiar ookam-ikeman. <sup>3</sup>I unowiya iiriw wi teeria nain wiamiya ikok yiena mia kookalowa nan sira samora ookami pina onam-ikemik. I woosa kema nain manekiw ikemik. I unowiya naap ikemik nain Mua Maneka yia sirirowa wiar ikua. <sup>4-5</sup>Pepek, yiena pina-ke yia ifakimeya Mua Maneka mokoka-pa umowa saarik ikemik. Nain os-ke manek akena yia kemalek. Naeya i Krai teeria wiar ekap iikirowa saarik ikemik. Ae makena, Mua Maneka-ke yia kemalep yia aawok. <sup>6</sup>Krai iikirowami is pun o wameiya yia iikirowak. Ne yia aawep owow iinan-pa yia wueya i Krai wameiya-pa pokimik. <sup>7</sup>Ne Yeesus Krai naep yia kemalep yia saliwowiw ikaiya. Manek akena yia kemalowiw ikaiya nain, epa kireya enuma imenarem-ikaiya nain pun naap yia kemalowiw ikainon. <sup>8</sup>Moram ni Krai opora wiar opiwkin Mua Maneka-ke nia kemalep nia aawok. Nieniw Mua Maneka wameiya ekowa me pepekeya ona nia asipap nia aawok. <sup>9</sup>Ona nia aawok nain me niena sira eliwa onam-ikaiwkin nia aawok, weetak. Naapeya mua kuisow ona unuma wame pirami me mainon, “Yo sira eliwa onamkun Mua Maneka-ke efa aawok,” weetak, naap maowa me pepek. <sup>10</sup>Moram Mua Maneka-ke kema yia kiripeya emeria mua enuma kiremik. O i Yeesus Krai wameiya ikok era eliwa-pa soomareka naep kema yieya ookimik. Nain ona iiriw naap maep oneya i sira eliwa ookimik.

### I Krai wameiya epaskun ikemik

<sup>11</sup>I Isrel unowiya mia kanima puukimik. Naeya i mia kanima puukowa naap yiam maimik. Ne ni owow oko oko mia kanima me puukiman nain feenap nia maimik, “Wi mua mia kanima puukowa marewa-ke.” (Mia kanima puukowa-na wiena mua-ke mia-pa onimik, muut naap.) <sup>12</sup>Aria ni baliwep kema wuepeka, ni iiriw teeria nain-ke, ni Krai teeria-pa me wiar ikeman. Ni teeria oko-ke. Iir nain Mua Maneka-ke i Isrel opora

yia maakep koonowap epa eliwa yia wuap-puomak. Nain ni sisina-pa ikeman. Ni Mua Maneka wameiya-pa me ikeman, ne o kemena-pa me wiar ikeman, naapeya maa eliwa ikoka imenarowa nain, ni weetak akena. <sup>13</sup>Ne aria aakisa Yeesus Krai umemi aka orok nain-pa nia aaweya o ekima-pa Mua Maneka wameiya akena-pa wiar ikeman.

<sup>14</sup>Moram Krai ona kema eliwa yieya i unow onaiya wueliwa ikemik. Feenap, iiriw i Yuuda teeria-ke wi owow oko oko yiam irewap ikok pika wenu-wenup ikowa saarik ikemik. Naap ikemkun Krai-ke umemi pika nain teekap oromi yiam iuwarowa sira nain pun iiwawun weeser-wuak. Ne teeria erup nain yia aaweya iiwawun epaskun akena ikemik. <sup>15</sup>Os-ke umemi iiriw Moses sira wuomakek nain ne sira papako maemik nain irinak. Naap onami teeria erup nain yia aawep teeria enuma kuisow kema kuisow yia arowinen naep naap onak. <sup>16</sup>Teeria erup nain iiriw yiam iuwarem-ikemkun yia fiirimep ona mia kuisow yia arowak. Ne Mua Maneka kemena-pa yia pekak. <sup>17</sup>Ne ekapep opor eliwa feenap maek, “Ni aakisa kema eliwa ne kema kuisow ikeka.” Opora nain manekami i Yuuda yia maakemi ni owow oko oko pun nia maakek. <sup>18</sup>I teeria erup nain Krai ekima-pa Auwa wameiya arep maa nokarimik. Ewar Eliwa waisow kema kuisow yia wueya naap onimik.

### I Krai teeria unowa i Mua Maneka koorake

<sup>19</sup>Aria naapeya ni aakisa purer mua saarik me ikeman, weetak. Sisina-pa me ikeman. Ni Mua Maneka teeria wiamiya epaskun akena ikeman. Naemi Mua Maneka kemena kakeniw wiar ikeman. <sup>20</sup>Feenap, Mua Maneka-ke koor kuam-ikaiya, ne ni koor nain-ke. I aposel ne wi profet i koor wapen poka saarik, ne Krai ona umua poka-ke. <sup>21</sup>I koor maakara saarik, unowiya Krai mikowawamkun koor nain koonep manekarem-ikainon. Ne koor nain Krai ona nan ikaiya. I unowiya Mua Maneka tempel koor kuisow aremik. <sup>22</sup>Ne nis pun Krai wameiya arep ona koor nain iiwawun kuisow areman. Ne Mua Maneka Ewar Eliwa koor nan ikaiya.

### Pol uuwowa wi miw oko teeria Yeesus Krai opora wia maakek

**3** <sup>1</sup>Aria yo Yeesus Krai-ke uuwowa yieya ona opor eliwa nain ni miw oko teeria nia maakem-miem. Muut nain yo efa opap koor-pa efa wuiwkin fan ikem. Ni Mua Maneka teeria wiar areman, naapeya yo ni nia naep Mua Maneka faremi nokariyem. <sup>2</sup>Aria Mua Maneka ona nia kemalep opora nain yo yieya nia maakem-miawiyem. Naeya yo uuwowa nain iiriw efar amisareman. <sup>3</sup>Opora eena miimowa-pa siisimem nain iiw muuta siisimem, feenap, Krai uuwow onoma nain iiriw kokot ikua. Ne aakisa ona yo ariman wuomemi efa ofakowak. <sup>4</sup>Naeya i miw mua muuta umep yia aawok nain kemena wiar amisarowa yoowa nain yo balisow

akena wiar amisarem. Ne yo opora siisimem fain unufap naap efa furewoven. <sup>5-6</sup>Fain, ni owow oko teeria Yeesus Krai opor eliwa opiman. Neeke i Isrel yiamiya arep i unow onaiya teeria kuisow aremi Krai mia ara kuisow wiar aremik. Ne maa unowa Mua Maneka-ke yia wuomak nain Yeesus Krai opora yia opomaya i unow onaiya makena urufiyen. Opora nain Mua Maneka-ke iiriw ariman me wuowa ikua. Ne aakisa Ewar Eliwa-ke opora nain i aposel ne wi profet ariman yia maakeya maimik.

<sup>7</sup>Yo opor eliwa fain nia maakowa nain Mua Maneka onaiw efa kookalep efa pepekimok. Ne ona kekanowa yieya yo kekanep uuwowa fain faiyem. <sup>8</sup>Makena, yo Mua Maneka teeria nain yo meta marew aken. Nain ona efa kookalep Krai opor eliwa wi owow oko teeria wia maakem-miawe naep uuwowa fain yiek. Opora feenap, Krai ekima-pa maa eliwa unowa yiar imenariya, maa unowa eena Krai yia onomak nain manek aken-ke. Wiar kema suuwowa iiwawun yiar nomakek. <sup>9</sup>Opor unowa nain Mua Maneka iiriw eker pipilimep-puak ne aakisa yo uuwowa nain yiek. Ne yos-ke opora nain ariman wiar wuami Yeesus Krai sira kamenap onap yia aawiya nain nia maakiyem. <sup>10-11</sup>Mua Maneka Krai uuwowa-pa yia aawowa nain ona iiriw eker maep-puak. Feenap maek, Krai teeria sira naap wia onamkun wi owow iinan ensel ne wi aaperek inasina yena woos eliwa, kema suuwowa eliwa efar amisaruk, naap maep aakisa yiena Maneka Yeesus Krai mia-pa nan imenak. <sup>12</sup>I Krai opora wiar opimik, naeya o muuta nain keker opowa marew, emin ururowa marew, Mua Maneka wameiya ekami eliw maa nokarimik. <sup>13</sup>Naapeya nia maakiyem, yo Yeesus Krai opor eliwa nia maakemkun efa samoriwkin sirirowa unowa aawiyem fain ni kema unu-unowa me wueka. Yo sirirowa aawiyem fain ni Mua Maneka wameiya ikok unum maneka aawowen. Naapeya ni kema me pinareka.

### **Pol-ke wi Efesus kekanep ikauk naep Mua Maneka farek**

<sup>14-15</sup>Wi owow iinan ensel ne i miiwa-pa ikemik fain yiena Auwa ona waisow, ne i unowiya unuma o tepak-pa wiar ikemik. Naapeya yo maa unowa maem nain kema suuwap keema muuna mikami Auwa Mua Maneka unuma fakeriyem. <sup>16</sup>Ne feenap nokariyem, ona Ewar Eliwa sesekeya ni nia kekanoweya ni iiwawun kekanep ikowen. Ne nia kemalep ona kekanow maneka-pa nia kekanowinon. <sup>17</sup>Naeya ni kekanep Krai opora wiar opiwkin ni niar ikaeya o kemaiw ikowen. Ne mua oko wia kookalowa sira nain kema manekiw ikowen. Sira nain nomokow fiira miiw tepak orop kekanep iimarep ikaiya naap. <sup>18-19</sup>Naeya Krai manek aken yia kemaliya nain ni baliwep amisarowen, Mua Maneka ona teeria unow onaiya. O yia kookal-afurap manek aken yia kemalowiw ikaiya. Manek aken nain epa iiwawun ifemakep ikua, oram anane maneka

wiar ikaiya. Ne ni balisow akena amisarep maowen, “Krais yia kookal-afurap yia kemalowiw ikaiya,” naap maowen. Naeya Mua Maneka sira melina, amis manek akena sira naap nain niar taaninon. <sup>20-21</sup>Ne aria i Mua Maneka unuma fakerikua. O kekanowa i gone-pa yiar uuwam-ikaiya. Naeya i o kema suuwap maa unowa nokarimik nain maa mauwa nokarimik nain, os-ke iinan-pa maa kuruma yia wuominon, i kema suuwowa me pepep. Naapeya i Yeesus Krais teeria-ke o unuma unufami Mua Maneka unuma fakeram-ikaikua, anane naap manekiw.

### I Krais mia wiar arep Mua Maneka sira wiar ookiyen

**4** <sup>1</sup>Aria yo yiena Maneka uuwowa muuta nain aakisa kooro ekap ikem, yo nain-ke fain nia maakiyem. Ni Mua Maneka yena teeria efar ikeka naep nia fareya ona teeria wiar ikeman. Naapeya ni ona kookaliya naap sira wiar ookam-ikeka. <sup>2</sup>Naemi niena niam poromi wi Yeesus teeria oko tepak-pa niam wuami saria wieka. Sira-ko samoriwkin-na kema bagiw mawew niam saliwam-ikeka. <sup>3</sup>Ne Ewar Eliwa nia fiirimep kema kuisow nia wuak nain naap palanep ookam-ikok kema epaskun ikeka. <sup>4</sup>I unowiya mia kuisow, ne Ewar Eliwa kuisow muuta nain-ke yiamiya ikua. Naemi i unowiya Mua Maneka-ke yia fareya ona epa kuisow yia fonap-puomak nain arewap ikemik. <sup>5</sup>Naap kema suuwap i unowiya yiena Maneka waisow naimik, ne ona opor eliwa kuisow nain ookimik, ne yia yasuwikwin ona teeria kuisow aremik. <sup>6</sup>Ne Mua Maneka ona waisow, eena yiena Auwa nain-ke maa unowiya urufiya nain. Maa muutitik os-ke tepak-pa uuwam-ikaeya maa iiwawun eliwa ikaiya.

<sup>7</sup>Aria i mua kui-kuisow-na, Krais yia kemalep ona yia amisarep uuwowa ononer yiek. <sup>8</sup>Naapeya Mua Maneka opor ara oko nain pun feenap maek, “O iiwua wia nomakep aawep o wameiya iinan urupemik. Ne ona teeria maa ele-eliwa wiek.” *(Someka 68.18)*

<sup>9</sup>Aria opor ara fain, “O iinan urupok” nain mauwa maekam naep naap maek? Nain feenap, Krais umep miiw tepak orop-puap kiiriw iinan urupok. <sup>10</sup>O eena kiikir miiw tepak orok nain kiiriw iinan akena urupok. Naeya epa unowa nain yos-keriw epa aawinen naek. <sup>11</sup>Ne os-ke wi mua kui-kuisow uuwowa ononer wiek. Mua papako ona aposel uuwowa wiek, papako profet uuwowa wiek, ne papako owow-owowa ikiwemi ona opor eliwa wia maakowa, papako ona teeria wia urufam-ikowa ne papako somek mua, Mua Maneka teeria sira eliwa wia maakowa nain. <sup>12</sup>Ona uuwowa baliwep fauk naep uuwowa naap wiomakek. Naeya wi unowiya uuwami Krais teeria eena mia ara maemik nain wia asipami unow onaiya kekanep ikaikuan. <sup>13</sup>Uuwowa nain naap ikiwem-ikaeya i unowiya opor makena kuisow nainiw opami kema kuisow ikok Mua Maneka Muuka baliwep wiar amisariyen. Ne i unowiya kema puke-afurap Krais sira nain pepekiw ookam-ikaiyen.

<sup>14</sup>Naap ikok i gia kema saarik me ikaiyen, i kema pukep ikaiyen. Naapeya wi wadol mua-ke opor oko yia maakemi afile yiami me yia kiri-kiripuk. Ifer umukut kuemi eena aasa laalanowiya, naap me yia onuk, weetak. <sup>15-16</sup>Naeya i feenap oniyen, wi mua oko wia kookalemi opora makeniw maimik. Naeya i Krai sira ookowa kema pukep ikaiyen. I Krai mia ara unowa wiar ikemik, ne o ikiwosa-ke. Ne o wiar kekanep ikemik. Naeya mia ara unowa nain wiam mikowawami mia kuisow arek, nain mia ara unowa wiena uuwowa-ke ononer uuwimik. Naapeya i naap uuwami yiam kookalemi yiam saliwam-ikemkun Krai mia ara arimemi kekaninon.

### Wi Kristen sira enuma-pa ikeka wia maakek

<sup>17</sup>Naapeya yo opora fain nia maakemi yiena Maneka unuma-pa feenap nia maakiyem. Ni aakisa wi sisin mua sira me wiokeka akena, weetak, weetak akena. Wi maa kema suuwimik nain iuwawun maken marewa. <sup>18</sup>Wi emina kekanep Mua Maneka opora miimowa miatinep maa makena me amisaremik. Naapeya wiena kema suuwowa eliw marew, wi epa kokoma-pa ikemik. Mua Maneka kemena-pa wiar ikowa nain wiena sisina-pa wiam wuimik. Naapeya wi emina reenemi woosa eliw marew ikaimik. <sup>19</sup>Wi sira samo-samora onimik nain emina-ko me ururimik. Ne wiena mia kookalowa wiam ookowa nain kema manekiw ikaimik. Oram uruw mia samora kemaiw ikok sira samo-samora oni-ikim-ikaimik.

<sup>20</sup>Nain ni iiriw sira samora-pa nan Krai amisarowa me aaweman, weetak. <sup>21</sup>Ni o opora wiar miimap teeria-pa wiar ikeman. Naeya opor makena eena o wiar ikua nain nia maakiwkin amisarep ikaiman, maken-i? <sup>22</sup>Ni iiriw sira samora onowa kema nain-ke nia mufeya nain onam-ikeman. Ne ni sira awona naap nain piipueka naep nia maakemik. <sup>23</sup>Fain pun suule niemik, ni Yeesus Krai-ke kema niar kiripeya kema suuwowa melina ikok sira enuma ookeka. <sup>24</sup>Naeya ni kema suuwowa enuma eena Mua Maneka ona niek nain ookami o saarik ikowen, feenap, ni dubila ikok sira makena ookam-ikowen.

<sup>25</sup>I unowiya epaskun arep mia kuisow akena ikemik. Naapeya ni unowiya wadol sira piipuap opor make-makeniw niam maakeka. Ni naap onam-ikeka. <sup>26</sup>Ni kema bagiwirap-na maa urufap, pina me oneka. Feenap, kema bagiw naap iram-ikaiwkin epa me kokomarinok, kema siinowa ewurareka. <sup>27</sup>Oko ni epa maala kema bagiwiriwkin Satan-ke nia mufeya sira samora onowen. <sup>28</sup>Wi ikum mua maa ikumarowa neek piipuwuk. Piipuap baliwep pokap wiena wapena-pa mauwuk. Uuwap maa saapa imenap wiena wiam kakaltami wi mua maa marew ikemik nain eliw wia asipam-ikauk.

<sup>29</sup>Aria ni aakunemi-na opor samo-samora me maeka. Opor eliw wiam maakeka, naeya wi mua kekanowa marewa nain eliw wia saliw-

iram-ikowen. Ne nia miimami kema eliwa ne kekanowa neek aawikuan. <sup>30</sup>Mua Maneka Ewar Eliwa ni niamiya ikaiya nain Yeesus teeria-pa wiar ikeman nain nia ilenam-ikowa-ke. Nain ikip ona epa kereriya neeke nia aaweya eliw akena ikowen. Ne Ewar Eliwa opora kema-pa nia wuomiya nain me wiar fieneka. Naeya kema me wiar samorowen. <sup>31</sup>Ni kema bagiaiw irowa nain piipueka, riirinowa ne mua wia iririmowa pun. Me wia kakankeka, wia firekow opora sira-sira me oneka, ne niam irewowa kema nain iiwawun piipueka. <sup>32</sup>Ni niam kookalow manekiw ikok kekelka niam ookeka. Mua Maneka-ke Kraiss muuta nain pina me niar kema suuwowa nia saliwiya. Naapeya pina nia oniwkin-na kema me suuweka, niam saliweka.

### I parina-pa soomarem-ikaikua

**5** <sup>1</sup>Aria ni Mua Maneka muuka wiipa wiar ikeman, naeya o manek akena nia kookaliya. Naapeya ni kekanep ona sira-pa wiar ikeka. <sup>2</sup>Krais yia kookalep yia naep wame wuami umep Mua Maneka patirak. Nain patrirow maa kuumiwkin kawus ikin eliwa urupeya Mua Maneka wiar kookaliya, nain saarik. Naapeya nis pun mua wia kookalowa sira-pa ikeka. <sup>3</sup>Yeesus teeria sira samora feenap nain onowa weetak akena. Ni enum erua sira ne sira samo-samora onowa me kema suuweka. Maa me kookaleka. Sira samora kamenap nain me niar imenarinok akena. <sup>4</sup>Ne opor samora me maeka. E, opora aakunemi me kapeweka, nirow opora aakunemi sira samora-pa me pikiweka. Ni sira naap onowa eliw marew. Ni anane opora aakunemi Mua Maneka sira eliwa naakem-ikeka. <sup>5</sup>Fain maken akena, wi mua feenap nain Kraiss ne Mua Maneka pika kemena wiar ikip pokow eliwa imenowa me pepeki. Wi uruw mia samora nain, wi sira samora-i e maa kema kuimik nain. Mua eena maa kema wiar kuimik nain naap, inasin wadola ookimik. <sup>6</sup>Mua oko-ke opora maken marewa nain nia maakemi me nia peeskimemi nia mufuk. Wi mua opora fienimik nain wi Mua Maneka kema bagiaiw iwimik. <sup>7</sup>Naapeya wi nain wiamiya me ememiriareka. <sup>8-9</sup>Ni iiriw kokoma-pa ikeman, ne aakisa Mua Maneka-ke nia aawep epa parina-pa nia wuak. Parina-ke sira eliwa unowa, sira kakeniw ikowa ne opor makena aakunowa nain imeniya. Naapeya ni parin emerija mua ikeka. <sup>10</sup>Yiena Maneka sira kookaliya nain baliwep wiar amisarep ookeka. <sup>11</sup>Wi mua epa kokom sira onimik nain me wiokeka. Nain sira eliwa-ko me imeniya. Ni sira eliwa oniwkin kokom sira eliw marew nain ariman wiar arinok. <sup>12</sup>Wi mua sira samora kokot onimik nain wiokowa eliw marew, ne wiar aakunowa pun emina ururiyen. <sup>13</sup>Maa unowa parina-ke iweya ariman ariya. <sup>14</sup>Ne maa unowa nain parina-pa ariman akena ikaiya nain iiwawun parinarek. Naapeya opor oko feenap ikua, “No inep ikon nain iikire. Umep ikon nain iikire, naeya Kraiss parina nefa mikinok.”



<sup>15</sup>Naapeya ni niam urufap baliwep ikeka. Ni mua momora saarik me ikeka, kema pukep ikeka. <sup>16</sup>Moram aakisa epa fain sira samora-ke epa aawok. Naapeya ni sira eliwa onowa kemaiw ikok naap topialem-ikeka. <sup>17</sup>Naapeya ni mua momora saarik me ikeka. Yiena Maneka eena sira kamenap kookaliya nain amisarep onomaka. <sup>18</sup>Eka kekanowa me enep momorareka, oko sira samora-pa niam wuowen. Mua Maneka Ewar-ke kema-pa niar taanep ikainok. <sup>19</sup>Ne mua oko wiamiya aakunemi-na Mua Maneka opora nain maemi wiamiya aakuneka. E oko, lotu someka awemi Mua Maneka unuma wiar fakereka, someka eena Ewar Eliwa kema nieya kema-pa niar taanoweka. <sup>20</sup>Ni anane Mua Maneka eena maa unowa onomakek nain Yeesus Kraiss unuma-pa sira eliwa naakem-ikeka.

### **Pol-ke wi mua ne emeria miewemik nain wia maek**

<sup>21</sup>Aria ni Mua Maneka teeria anane Kraiss ekima opap niam porop niena tepak-pa niam wueka. <sup>22</sup>Ni emeria niena mua tepak-pa wiar ikeka, yiena Maneka tepak-pa wiar ikem naemi naap niam poreka. <sup>23</sup>Moram emeria woosa ona mua naneka. Ne Kraiss pun naap, ona teeria wia aawok, naeya ona teeria o mia ara-ke, ne woosa ona ikua. <sup>24</sup>Ona teeria eena Kraiss tepak-pa wiar ikua naap. Naapeya ni emeria pun naap, ni anane niena mua tepak-pa wiar ikeka.

<sup>25-26</sup>Ne Kraiss ona teeria wia kookaliya naap, ni mua pun niena emeria wia kookaleka. O ona teeria naep umok. Ona teeria kakeniw ikauk naep opora wia maakemi eka yasuwewa tumin marew, dubil akena ikaimik. <sup>27</sup>O yena teeria wia saliwamkun dubil akena efar ikauk naep sira naap onak. Naeya teeria nain tumin marew, mia kanima bolonow marew, ne maa kamenap-ke me wia samorinon, weetak. Neeke pina marew wueliwa ikaimik. <sup>28-30</sup>I unowiya Kraiss mia ara wiar ikoweya ona yia saliwia. Naapeya ni mua pun naap, niena emeria wia kookaleka, niena niam kookaliman naap. Mua eena ona emeria kookaliya nain ona pun naap wame kookaliya. Mua kuisow ona mia-ko me wame samoriya, weetak. Ona mia baliwep akena wame saliwami maa baliwep enimiya. <sup>31</sup>Mua Maneka opor ara oko feenap maek,

“Naapeya mua ona wiawi onak wia piupap emeria ikos epaskun arep mia kuisow ikaimik.” *(Yenesis 2.24)*

Naapeya mua emeria aawep ikok wiam saliwam-ikauk. <sup>32</sup>Opora maem nain maa oko kokot ikua. Yo maem fain, opora nain Kraiss ona teeria epaskun aremik nain wia pepekimok. <sup>33</sup>Nain nis pun nia maek, ni mua unowiya niena emeria wia kookaleka, niena niam kookaliman naap. Ne ni emeria pun naap, niena mua tepak-pa wiar ikok opora wiar miimeka.

### **Wi auwa aite ne muuka wiipa**

**6** <sup>1</sup>Aria ni muuka wiipa Mua Maneka kema suuwap niena neene niawi opora wia miimeka. Ni sira nain onowa-ke ikua. <sup>2</sup>Mua Maneka sira Moses maakeya wuomakek nain opora feenap maek,

“Nena niawi ne neene tepak-pa wiar ikok wi opora wia miime.”

(Lo 5.16)

<sup>3</sup>Nain maep opor eliwa feenap maep koonowak,

“Naap oninan-na no uuwowa wueliwa nefar ikiweya no eliw epa maala miiwa-pa ikainan,”

naap maek. <sup>4</sup>Ne ni auwa, niena muuka wiipa anane wia amukarow opora me wieka, oko wi kema bagiauw irikuan. Baliwep wia kakenami yiena Maneka opora wia maakem-ikeka.

#### **Wi uuwow mua ne wi woos mua wia maek**

<sup>5</sup>Ni uuwow mua sesa marew uuwiman nain niena woos mua ekima wia opap opora wia miimeka. “Yo Kraiss naep uuwiyem,” naap maemi uuwowa baliwep onowa kemaiw ikeka. <sup>6</sup>Oko wi mamaiya-pa niar ikaiwkin wia peeskimemi baliwep uuwowen. Weetak, ni naap me oneka. Feenap kema suuweka, “Yo Kraiss uuwow mua wiar ikem,” naep niena uroma kema Mua Maneka kookalowa wiar ookami uuwam-ikeka. <sup>7</sup>Ni me wi mua muutiw wiar uuwiman, weetak. Yiena Maneka wiar uuwimik naemi palanep uuwam-ikeka. <sup>8</sup>Ni fain amisareman, mua sira eliwa oniya nain ikoka yiena Maneka-ke kiripominon. Ni mua sesa marew uuwiman nain, ni woos mua pun, unow onaiya nia kiripominon.

<sup>9</sup>Aria ni woos mua pun naap, mua eena sesa marew niar uuwimik nain balisow wia wueka. Me wia keker opowoweka. Yiena Maneka kema suuweka, o eena owow iinan-pa ikua nain niena Maneka-ke ne wis pun wiena Maneka-ke. Mua wia urufap wia rookasowa marew, mua unowiya iiwawun epaskun wia naiya.

#### **Wi Kristen irakow mua saarik ikemik**

<sup>10</sup>Aria yo aakisa opora silewami feenap nia maakiyem, ni yiena Maneka wameiya ikeman, naeya o kekanowa-pa kekanowa aaweka. <sup>11</sup>Ni Mua Maneka ona kekanowa-pa nia asipiya nain irakow maa bala saarik iiwawun wiar suuwap ikeka. Naeya ni naap kekanep Satan eena nia peeskimiya nain wiar mika-fienowen. <sup>12</sup>Moram i me wi miiw mua wiamiya irakowa-ke, weetak. Wi aaperek inasina, wi ewar samora, ne wi miiw inasina wiamiya irakowa-ke ikua. Wi nain-ke epa ifemakep kokoma iwep-puamik. Ne wi ewar samo-samora iinan-pa ikemik nain pun wiamiya irakiyen. <sup>13</sup>Naapeya ni Mua Maneka irakow maa bala mia-pa wiar suuwap ikeka. Naeya Satan teeria iiwua purupiwwin epa neeke ni kekanep irakowen. Ne irakep wia nomakep kekanep naap ikowen. <sup>14</sup>Naapeya ni kekanep Mua Maneka opor makena inakirowa saarik urom ara-pa kaikap, sira makena tapi saarik wueka. <sup>15</sup>Ne Mua Maneka opor eliwa wia maakowa topialem-ikowa nain kepur suuwowa saarik suuweka, eena kema sonom eliwa wiowa nain. <sup>16</sup>Ne Yeesus opora opowa

nain niena umua-ke naiyem. Nain opap Satan wiowa mukun onaiya nia nomomiya nain eliw wiar mika-fienowen. <sup>17</sup>Ni Mua Maneka iiriw nia aawok nain kema suuweka. Nain tapala kekanowa saarik wueka. Ne Ewar Eliwa bainat wiar opaka, bainat nain Mua Maneka opora-ke. <sup>18</sup>Ne Ewar Eliwa kekanowa-pa anane Mua Maneka farem-ikeka. Kekanep maa mauwa kema-pa niar ikua nain o farowa me piipueka, anane naap farem-ikaiwkin ona teeria unowa wia asipinok.

<sup>19</sup>Neemi yos pun Mua Maneka efa asipowa nain farem-ikeka, naeya ona efa asipami opora yieya yo keker opow marew opor eliwa kemena fookap baliwep wia maakem-ikainen. <sup>20</sup>Mua Maneka ona nain naep efa sesekak, ne onoma neeke yo koorapa efa wuamik. Nain yo uuwowa me piipuum, fan uuwam-ikaiyem. Naapeya ni Mua Maneka fariwkin yo efa kekanowinok. Naeya yo keker opowa marew kekanep opor eliwa naap wia maakem-ikainen.

#### **Pol Mua Maneka nokarek, wi wia asipinok naep**

<sup>21</sup>Aria yo Tikikus nan sesekiyem, ikoka os-ke yo kamenap ikem nain, ne uuwowa kamenap oniyem nain nia maakinon. O yiena uuwow epaskun-ke ne pun yiena Maneka uuwow mua eliwa-ke. <sup>22</sup>Yo feenap naep ni niar sesekiyem, i aakisa uuwowa kamenap ikemik nain os-ke amisa niemi nia kekanowinon. <sup>23</sup>Kema sonom eliwa, wia kookalowa ne kekanep ikowa, nain Auwa Mua Maneka ne yiena Maneka Yeesus Krai ikos niimik. <sup>24</sup>Ni yiena Maneka Yeesus Krai manek akena kookalowiw ikaiman, Mua Maneka-ke nia saliwami nia asipam-ikainok.